

Strategisk Næringsplan for Alver kommune 2023 til 2035. Høyring.

Radøy bondelag vil med dette komme med eit høyringsinnspel til næringsplan for Alver kommune basert på diskusjon på medlemsmøte 06.02.2023 i prestegarden på Manger. Mellom anna vart diskutert laget sitt syn på/forventningar til kommunen sitt framlegg til strategisk næringsplan.

- 1. Kort oppsummering av planen sett frå landbruket sin ståstad.**
- 2. Radøy bondelag sine innspel til høyringsframlegget.**

Kort oppsummering av planen sett frå landbruket sin ståstad:

Føremålet med å lage ein slik strategisk næringsplan er å «gje ei retning for det kommunale næringsarbeidet dei neste 12 åra».

Grunnlaget for strategiane som er vald ut finn ein i kommuneplanen sin samfunnsdel, og det er sitert her:

«Vi vil at det skal være godt og attraktivt å leve, bu og skape verdier i Alver kommune, med vekst i folketal, arbeidsplassar og bedrifter. Vi vil utvikle oss som eit biosfæreområde og vere eit nasjonalt tyngdepunkt for vekst og utvikling innan grøn industri. Vi vil utvikle heile kommunen.»

Planen inneheld mange ord som ikkje er definert og det er difor ikkje så lett å forstå kva kommunen eigentleg vil. Kva tyder til dømes berekraft eller biosfæreområde eller grøn industri?

Planen må seiast først og fremst vere retta mot industrien sine behov og dernest mot tenesteyting. Men det går fram at det har vore arrangert eit innspelsmøte med landbruket. Kven som var med her og kva som kom fram i dette møtet er ikkje gjort geie for i planen.

Me ser og har forståing for at det er industrien på Monstad som har størst sysselsetjing i kommunen, men landbruket som næring burde fått meir fokus med tanke på sysselsetjinga. Det er ikkje tvil om at landbruket si næringsverksemd har større ringverknadar utover dei som har sin jobb innan for landbruket. Kvar dag nyttar me oss av dyrlegar, entreprenørar, servicepersonell og liknande som går inn under tenesteytinga i kommunen. Me meiner det er for lite fokus på landbruket si rolle i kommunen.

Det er ikkje berre i forhold til å oppretthalde andre næringar me har ei viktig rolle, me er òg viktig når det kjem til det grønne skiftet og ikkje minst biosfæreområdet me har i Nordhordland. Det er ikkje mykje å syne fram til turistar dersom omgjevnadane gror att. Det er heller ikkje tatt med i betraktning landbruket si rolle i ei eventuell krigstid. Det er nemnd at Monstad er vitig med tanke på olje og gass, men kva med mattryggleiken, og beredskapen generelt i kommunen?

Planen har ein strategidel som skal gjelde for 12 år og ein handlingsdel som er toårig og som skal rullerast for å fange opp endringar i rammevilkår, og som truleg også skal fungere slik at når eit tiltak er gjennomført (?) skal nye tiltak komme inn?

Landbruket kjem eit stykke ned på lista over kva verdiar næringane skapar for/i kommunen. Her er Mongstad klart viktigast med bygg/anlegg/eigedom, tenesteyting og varehandel på dei neste plassane. Like eins er landbruk ein liten bidragsyter til sysselsetting i kommunen. Og her er olje og gass viktigast med 2203 sysselsette. Landbruk er ført opp med 299 sysselsette.

I eit avsnitt om utfordringar for næringslivet i kommunen er følgjande sett opp for landbruk inkludert skogbruk:

- Mange av bruka er små og krev sysselsetting i tilleggsnæring/anna næring
- Meir regn gjev utfordringar med tetting av grøfter og flaum på beiter
- Attgroing av kulturlandskapet som følgje av nedlagde bruk
- Trong for auka kompetanse om drift av og utvikling av gardsbruk
- Dårlege vegar er ei utfordring for skogbruket (og jordbruket).

Me i bondelaget vil nemne at samla sette utgjer bøndene i Alver 299 årsverk, som nemnt i plan og det er i underkant av 500 aktive bønder som driv litt over 2000 lanbrukseigedommer.

Landbruket er ein viktig faktor for landskapet vårt og for biologisk mangfald.

Verdiskapinga for jordbruket i Alver (utan skogen) var i 2020 på 85,43 mill kr (*Verdiskaping er her målt som bruttoprodukt inkludert tilskudd. Brutttoprodukt er verdien av produserte varer og tjenester minus vareinnsatsen, og kan ses på som betaling for arbeidsinnsats og forrentning av investert kapital. Kjelde: NIBIO*)

Alver kommune er ein av kommunane i Vestland fylke med flest vinterføra sau, dette til tross for at vi har mange små lanbrukseigedommer. Det er mangfaldet og alle dei forskjellige bruksstorleikene som gjer at vi samla sett utgjer ein betydeleg produksjon på mellom anna sau.

I eit avsnitt om korleis kommunen kan bidra til at utfordringane for næringslivet vert komme i møte, er eit tiltak/område at det vert oppretta **næringslag**.

Det står ikkje noko om det skal vere eit felles lag for alle typar næring, eller om kvar næring skal ha eit eige lag.

For landsbruket finst eit **landbruksfagråd**. På kva måte dette laget vert nytta av kommunen til å stake ut kurs for kommunen sine bidrag til å løyse utfordringane som landbruksnæringa i kommune har, er ikkje kjend eller er i beste fall noko uklart?

I **strategidelen** er landbruk og havbruk eit langsiktig satsingsområde. I planen er følgjande mål for dette satsingsområdet teke med:

- Legge til rette for god produksjon og aktiv drift av eksisterande landbruksareal
- Legge til rette for aktivt skogbruk
- Støtte utvikling av tilleggsnæringer
- Nytte massar frå utbygging som ressurs for forbetring av jordbruksareal
- Ha ein sterk landbruksforvaltning som kan yte god hjelp og støtte til næringa.

Dette er i grunnen det einaste som er sagt konkret om landbruket, og desse måla er henta frå samfunnsdelen av kommuneplanen.

Når det gjeld den delen som handlar om kva kommunen faktisk skal gjere dei neste to åra for å nå dei einskilde måla, er det sagt lite eller ikkje noko om landbruket.

Eit tiltak er nemnd under overskrifta «Velkommen til attraktive Alver»:

- Samarbeide tettare med matbyen Bergen. *(Er dette eit tiltak som eigentlig gjelde landbruket?)*

Under overskrifta «rett kompetanse for morgondagens næringsliv»:

- Etablere ambassadørnettverk i landbruket der bønder hjelper bønder. *(Dette er kanskje meint som eit tiltak som vil gjere landbruket betre i stand til å sjå lyst på framtida?)*

Radøy Bondelag sine innspel til høyringsframlegget.

Sidan det er sagt og skreve så lite om landbruket i planen, har vil valt å ikkje kommentere planen direkte. Møtelyden har diskutert følgjande tema:

Kva er dei største utfordringane for landbruket i Alver kommune nett no? Korleis kan kommunen gje bidrag til at desse utfordringane vert mindre dei neste to åra

Strategisk næringsplan vart diskutert ut får dei føresetnadane som den vesle innleiinga skisserte.

1. Kva er dei største utfordringane for landbruket i Alver kommune.

Me ser at kommunen har notert seg utfordringar knytt til landbruket i framtida, slik som til dømes klimaet. Dette stiller me oss bak. Me driv mange, men små og tungdrivne teigar som gjer det utfordrande for oss å kunne bli større i areal. Me saknar difor meir konkrete tiltak frå kommunen si side når det kjem til utfordringane me står ovanfor når det kjem til klimaet.

Me må bruke dei ressursane vi har og få mest mogleg ut av det unytta potensialet som ligg der, og dette bør gjenspeglast og være forankra i kommunens næringsplan med konkrete tiltak som skal støtte opp om næringsverksemda som landbruket er.

I tillegg skulle me gjerne sett kva kommunen tenker i forhold til å behalde mjølkeproduksjonen i kommunen i framtida. Landbruket står framfor store endringar i åra som kjem, og mjølkeproduksjonen er særst utsett. Dette er sjølve berebelja i norsk landbruk, og den er ekstra viktig her i våre områder, der gras til dyrefôr er det me kan klare å produsere på våre ressursar. Mjølkeproduksjonen er over 50% av verdikapinga i jordbruket i Alver (tal henta frå NIBIO, Norsk Institutt for Bioøkonomi)

Endringane i klimaet: stor nedbør på myrjorda gjev utfordringar for hausting, for stell og vedlikehald av jorda. Det gjer det utfordrande å få kvalitet på foret, vente til tilhøva er lagleg for hausting osv. Vinduet for å hauste gras til vinterfôr blir ofte mindre og mindre og ein må jobba meir og meir intensivt for å komme i mål.

Desse utfordringane som regnet gjev får og verknad på beitebruken – storfe (kyr) krav om beite i 16 veker vert ikkje lett å gjennomføre = store skader på jorda, for små beiter i mage høve.

Vegstandard og hausting av skogen.

Ei særskilt utfordring for dei som driv på Sletta (langs ny veg) vert å komme til areala på vestsida av ny vegtrase´ no når det ikkje er avkøyring og heller ikkje gang- og sykkelveg, samstundes som undergangar ikkje er planlagd.

Dette er ei utfordring som me sjår igjen fleire plassar ifm vegplanlegging og infrastruktur.

Skogbruk er ei langsiktig næringsverksemd og det er lett å oversjå kor viktig det er med tilkomst til bakanforliggende areal med tanke på å kunne drive skogbruksnæring i framtida, sjølv om det ikkje er areal som treng tilkomst akkurat når ny veg byggast. Skogen er ein svært viktig ressurs for gardsdrifta, samfunnet både som næringsverksemd men også i klimayemed.

2. Korleis kan kommunen gje bidra til at desse utfordringane vert mindre (dei neste to åra). = Tiltaksdelen.

Ift auke i nedbør -Kommunen kan stille ekstra tilskot til grøfting til rådvelde. Kanskje bør det og komme på plass kapasitet til å planlegge meir grøfting. Rådgjevare og andre kostar pengar, og det bør vere gratis å få hjelp til planlegging.

Kommunen kan legge til rette for å søkje tilskot til opparbeiding av interne driftsvegar der dette vil gje ein positiv klimagevinst i form av mindre trakk- og køyreskadar på beite, som igjen vil fremje meir beitebruk og auka eigen produksjon av mat og ope landskap

Er det for seint å ta opp spørsmålet om korleis den nye vegen kan innrettast slik at dei som eig skog og beite vest for ny veg kjem til areala?

Opprusting av vegnettet slik at grunneigar kan hauste i skogen utan å tape pengar. Det må vere kapasitet på landbrukskontoret til å følgje dette opp. I same slengen kan ein og sjå nærare på korleis driftsvegane i jordbruket kan byggast ut slik at jorda vert tilgjengeleg utan at ein må køyre ut på jorda (jfr. Spørsmålet om skadane som nedbøren gjer).

Mjølkeproduksjon- Det bør gjerast eit arbeid på å avdekke kva tiltak ein kan gjere her lokalt i kommunen for å syte for at flest mogleg av dagens mjølkeprodusentar kan fortsette sin produksjon. Det er kritisk om me mister den ryggrada mjølkeproduksjonen er for næringsverksemda i landbruket vårt